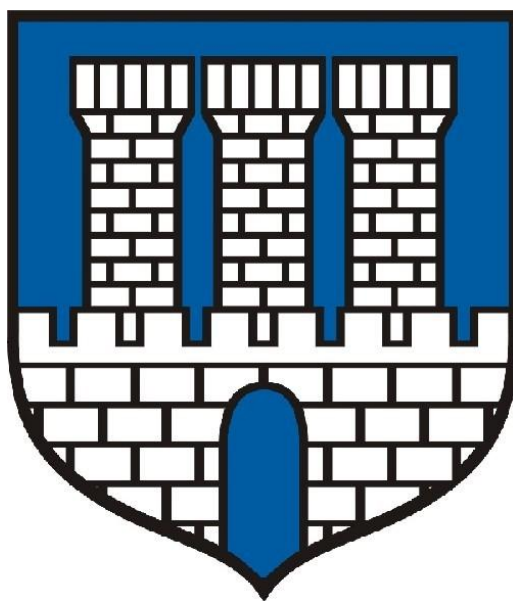

*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina
z perspektywą do roku 2032*

Załącznik do Uchwały nr 199/XXVIII/2026
Rady Miejskiej w Gostyninie
z dnia 30 marca 2026 r.

*Program usuwania wyrobów zawierających azbest
z terenu Gminy Miasta Gostynina
z perspektywą do roku 2032*

Gostynin 2026 r.

*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina
z perspektywą do roku 2032*

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Ogólna charakterystyka Gminy Miasta Gostynina	4
3. Cele i zadania Programu	6
4. Regulacje prawne w zakresie użytkowania i bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	6
5. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest.....	8
6. Oddziaływanie wyrobów azbestowych na zdrowie człowieka.....	10
7. Azbest w Gminie Miasta Gostynina	11
8. Obowiązki właściciela nieruchomości.....	12
9. Obowiązki jednostek samorządu terytorialnego.....	13
10. Postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest podczas demontażu.....	14
11. Źródła finansowania.....	15

1. Wprowadzenie

Azbest jest minerałem znanym od kilku tysięcy lat. Ze względu na swoje zalety, tj. m.in. odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów i innych substancji żrących, a także elastyczność stosowany był szeroko od ponad 100 lat w około 300 wyrobach przemysłowych. Dziś wiemy, że jest szkodliwy dla zdrowia.

19 czerwca 1997 r. Sejm RP przyjął rezolucję w sprawie Programu wycofywania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373), w której Rada Ministrów została wezwana m.in. do opracowania programu zmierzającego do wycofania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski. Grupa ekspertów wraz z Ministerstwem Gospodarki opracowała Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski jako wynik zobowiązania ww. rezolucji Sejmu oraz realizacji ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1680 z późn. zm.). Program został przyjęty przez Radę Ministrów w maju 2002 r. Ma on na celu:

- wyeliminowanie zagrożenia pyłem azbestowym dla zdrowia mieszkańców Polski poprzez likwidację oddziaływania azbestu na środowisko i ludzi,
- sukcesywne unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi podczas demontażu wyrobów i ich składowania,
- tworzenie składowisk odpadów azbestowych spełniających wymagania ochrony środowiska,
- krzewienie wiedzy o zagrożeniu azbestem wśród mieszkańców i władz samorządowych wszystkich szczebli.

Realizacja Programu założona była na lata 2003-2032. W Programie przewidziano zadania realizowane na poziomach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym. W rozdziale poświęconym szczegółowemu zakresowi zadań realizowanych na poszczególnych poziomach administracji publicznej, określono zadania dla samorządów gmin:

- uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w planach gospodarki odpadami,
- współpracę z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby zawierające azbest,
- przygotowanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu,
- przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań Programu.

Program ten został zastąpiony przez Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, uchwalony przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r. Uchwałą nr 122/2009 w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” i zmieniony uchwałą Rady Ministrów nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.

*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina
z perspektywą do roku 2032*

Rada Miejska w Gostyninie Uchwałą nr 391/LVI/2022 z dnia 29 grudnia 2022 r. przyjęła „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miasta Gostynina na lata 2023-2027 z perspektywą do 2030 roku”, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1153 z późn. zm.), w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1, 6 ustawy z dnia 27 kwietnia o odpadach (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1587 z późn. zm.). Program ten jest dokumentem strategicznym, który wyznacza również kierunki działań na terenie Gminy Miasta Gostynina w zakresie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Ze względu na powyższe oraz zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego wynikające z „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r., w tym zwłaszcza:

- oczyszczenie terytorium miasta Gostynina z wyrobów zawierających azbest,
- troskę o bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców Gostynina,
- szczególny obowiązek władz Gostynina dotyczący wnikliwego przeanalizowania sytuacji w zakresie stosowania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest,
- posiadanie Programu usuwania azbestu w celu pozyskania zewnętrznych środków finansowych na usuwanie wyrobów azbestowych,

Burmistrz Miasta Gostynina opracował Program usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w mieście Gostyninie w latach 2008 - 2032. Dokument został przyjęty Uchwałą nr 142/XXIII/08 Rady Miejskiej w Gostyninie z dnia 21 lipca 2008 r. Na przestrzeni lat wiele zapisów Programu straciło na aktualności, stąd zaszła potrzeba przyjęcia nowego, aktualnego Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina.

2. Ogólna charakterystyka Gminy Miasta Gostynina

Początki stałego osadnictwa i powstanie grodu Miasta Gostynina miały miejsce na przełomie VI i VII wieku, a pierwsze wzmianki o Gostyninie pochodzą z 1279 r. W 1382 r. Książę Siemowit IV nadał Gostyninowi prawa miejskie. Dziś miasto Gostynin jest siedzibą władz samorządowych: Miasta Gostynina, Gminy Gostynin okalającej miasto oraz Powiatu Gostynińskiego.

Gostynin jest stolicą pięknej Ziemi Gostynińskiej. Położony jest w centralnej Polsce na styku regionów fizyczno-geograficznych: Równiny Kutnowskiej, Wysoczyzny Kłódawskiej, Pojezierza Kłódawskiego, w dorzeczu Skrwy Lewej i jej dopływu Osetnicy. Powierzchnia miasta to obszar 32,4 km², z czego 52% stanowią lasy i grunty leśne. W Gostyninie są czyste jeziora: Kocioł i Czarne, liczne mniejsze zbiorniki wodne. Miasto stanowi część Pojezierza Gostynińskiego - bardzo ciekawego przyrodniczo, historycznie

*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina
z perspektywą do roku 2032*

i geograficznie terenu z 60 czystymi jeziorami polodowcowymi, pięknymi lasami sosnowymi, mieszanymi stanowiącymi Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Gostynińsko-Włocławskie” i wchodzącymi w skład Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. W mieście i wokół miasta położone są 3 rezerваты przyrody: Osetnica, Drzewce i unikatowy – Dybanka – polodowcowa forma Ozu Gostynińskiego. Znajduje się też kilkanaście pomników przyrody, liczne gatunki fauny i flory. Wokół Gostynina rozciąga się Obszar Krajobrazu Chronionego Doliny Skrwy Lewej.

Rys. 1 Położenie Gminy Miasta Gostynina

Źródło: <https://www.google.com/maps>

Wg danych WIOŚ w Warszawie, Gostynin pod względem jakości powietrza został sklasyfikowany w strefie A (ze względu na ochronę zdrowia i ochronę roślin). Oznacza to, że nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych w powietrzu. Skrwa Lewa i Osetnica prowadzą wody zaliczane do IV klasy czystości. W Gostyninie znajdują się potencjalne zasoby wód geotermalnych. Przez miasto przebiegają: droga krajowa Nr 60, drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne, które są bardzo obciążone ruchem samochodowym, co powoduje zanieczyszczenie powietrza i wzrost poziomu hałasu przy trasach komunikacyjnych.

W Gostyninie są liczne placówki opiekuńczo-wychowawcze: dom dziecka, 3 punkty dziennej opieki dla dzieci do lat 3, 2 przedszkola, 2 szkoły podstawowe, zespół szkolno-przedszkolny, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, 3 szkoły ponadpodstawowe, Szkoła Muzyczna, Miejskie Centrum Kultury, zespoły artystyczne i organizacje społeczne, pływalnia, hala sportowa, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, szpital wojewódzki oraz liczne placówki opieki zdrowotnej, co zabezpiecza opiekę zdrowotną,

*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina
z perspektywą do roku 2032*

pomoc społeczną, oświatową, rozwój sportu i kultury fizycznej dla prawie 17 tys. mieszkańców miasta Gostynina.

Ludność zamieszkuje w budynkach jedno i wielorodzinnych. W wielu obiektach znajdują się wyroby zawierające azbest. Miasto jest zgazyfikowane. Ciepło dostarczane jest z miejskiej kotłowni opalanej: węglem (nowoczesna technologia fluidalnego spalania) i olejem opałowym. Są też liczne indywidualne kotłownie. Woda dostarczana jest z ujęć podziemnych siecią wodociągową. Ścieki oczyszczane są w miejskiej oczyszczalni ścieków, do której dopływają siecią kanalizacyjną i są dowożone wozami asenizacyjnymi. Stworzony jest

w mieście system gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym zbiórki selektywnej. Odpady są wywożone do odzysku i unieszkodliwiania poza teren miasta Gostynina.

3. Cele i zadania Programu

Głównym celem niniejszego Programu jest wskazanie działań, mechanizmów i źródeł finansowania, które pozwolą na wyeliminowanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina i spowodują, że miasto będzie wolne od tego niebezpiecznego zanieczyszczenia. Realizacja Programu planowana jest w horyzoncie czasowym lat 2026-2032, co jest zgodne z zapisami Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu oraz Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego.

Cele szczegółowe programu:

- oczyszczenie obszaru miasta Gostynina ze stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- doprowadzenie, w horyzoncie czasowym do 2032 r., do spełnienia wymogów ochrony środowiska i zdrowia ludzi,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

Realizacja ww. celów wymaga podjęcia następujących zadań, które zostaną uwzględnione w Programie:

- aktualizowanie inwentaryzacji wyrobów azbestowych na terenie Gminy Miasta Gostynina,
- działania informacyjne dla mieszkańców w zakresie zagrożeń wynikających z użytkowania wyrobów azbestowych,
- pomoc oraz koordynacja utylizacji wyrobów zawierających azbest poprzez programy dofinansowania demontażu oraz utylizacji azbestu,
- współpraca władz miasta z innymi organami administracji publicznej i firmami w zakresie usuwania azbestu,
- prowadzenie monitoringu realizacji Programu.

4. Regulacje prawne w zakresie użytkowania i bezpiecznego usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina stanowi dokument spójny ze zaktualizowanym Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 oraz Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego.

Ustawy:

- ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1708),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 647 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r., poz. 1587 z późn. zm.).

Rozporządzenia:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. z 2015 r., poz. 1450),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r., Nr 8, poz. 31),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2013 r. poz. 25),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów (Dz. U. z 2022 r., poz. 1902),
- rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 czerwca 2018 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. z 2018 r., poz. 1286 oraz Dz. U. z 2020 r., poz. 61, Dz. U. z 2021 r., poz. 325, Dz. U. z 2023 r., poz. 1661, Dz. U. z 2024 r., poz. 1017),

*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina
z perspektywą do roku 2032*

- rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2020 r., poz.10),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. z 2023 r. Nr 120, poz. 1126),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1225, Dz. U. z 2023 r., poz. 2442, Dz. U. z 2024 r., poz. 726).

Akty normatywne Unii Europejskiej w zakresie wyrobów zawierających azbest:

- dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. U. UE.L.1987.85.40 z 28.03.1987 r. z późn. zm.),
- rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz. U. UE.L.190 z 12.07.2006 r.),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2668 z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie zmiany dyrektywy 2009/148/WE w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz.U.U.E.L.2023.2668 z dnia 30.11.2023 r.).

5. Charakterystyka wyrobów zawierających azbest

Azbest jest nieorganicznym minerałem o włóknistej strukturze oraz krystalicznej budowie, występującym dość powszechnie w przyrodzie. Skład chemiczny azbestu nie jest jednolity, w jego strukturę mogą wchodzić takie pierwiastki jak sód, magnez, wapń oraz żelazo. Wyróżnia się dwie grupy azbestów: serpentynów (chryzotyli) oraz azbestów amfibolowych. Pierwsza z podanych grup jest znacznie częściej spotykana, na terenie Polski stosowano

ją w 85% - 90% przypadków wykorzystywania. Jej skład chemiczny to w większości uwodniony krzemian magnezu. Druga rzadziej spotykana grupa składa się z takich krzemianów jak: krokidolit, amozyt, antofylit, termolit, aktynolit.

Azbest posiadając pewne charakterystyczne właściwości tj. dobrą izolacyjność, odporność na działanie substancji oraz dobre właściwości mechaniczne, był często wykorzystywany w budownictwie jako materiał stosowany do izolacji termicznej, akustycznej, elektrycznej lub jako element wzmacniający. Najczęściej wykorzystywany był do pokryć dachowych, elewacji budynków oraz w instalacjach przemysłowych. Wyroby zawierające azbest były również wykorzystywane przy produkcji odzieży ochronnej. W zależności

od swojej gęstości, stosowanego spoiwa oraz zawartości azbestu dzieli się na dwie klasy:

*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina
z perspektywą do roku 2032*

- Klasa I – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m^3 definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Stanowią je najczęściej wyroby tekstylne, tektury, płytki podłogowe oraz masy natryskowe. Wykorzystywanie tych materiałów jest szczególnie niebezpieczne, ponieważ ze względu na ich kruchość wprowadzają do powietrza cząstki kancerogennych pyłów.
- Klasa II – wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej większej niż 1000 kg/m^3 definiowane jako „twarde”, zawierające poniżej 20% azbestu. Najczęściej spotyka się w postaci wyrobów typu: płyty azbestowo-cementowe faliste i karo, płyty elewacyjne płaskie, osłony szybów windowych, wentylacyjnych i instalacyjnych. Wyroby te występowały zazwyczaj w postaci rur wodociągowych i kanalizacyjnych oraz rzadziej jako przewody kominowe i zsypy. Ze względu na większą trwałość oraz niższą zawartość azbestu wyroby klasy II stwarzają największe zagrożenie przede wszystkim podczas demontażu.

Szkodliwe działanie wyrobów zawierających azbest zostało udowodnione w okresie jego największego rozkwitu w latach 70-tych i 80-tych ubiegłego wieku. Od 1997 r. został wprowadzony w Polsce zakaz produkcji i obrotu wyrobami azbestowymi, ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów azbestowych. Produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wrześniu 1998 r. Zakaz został wprowadzony ze względu na niebezpieczeństwo jakie stwarza dla zdrowia ludzi.

Fot. 1 Płyty azbestowo-cementowa stosowane w budownictwie
Źródło: Internet

Fot. 2 Płyty azbestowo-cementowa płaskie stosowane w budownictwie

Źródło: Internet

Fot. 3 Płyty azbestowo-cementowa płaskie typu „Karo”

Źródło: Internet

6. Oddziaływanie wyrobów azbestowych na zdrowie człowieka

Wyroby azbestowe przez wzgląd na swoje szerokie zastosowanie, szczególnie często wykorzystywane były w latach 70-80 ubiegłego wieku, jednak ze względu na odnotowaną rosnącą ilość przypadków chorób płuc wśród pracowników zakładów azbestowych, już wtedy zaczęto wprowadzać pierwsze ograniczenia co do ich stosowania.

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Szczególną cechą azbestu jest to, że włókna gromadzą się i pozostają w tkance

płucnej w ciągu całego życia. Zmiany chorobowe mogą pojawić się po kilku lub nawet kilkudziesięciu latach. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i ilości włókien, zatrzymanych w dolnej części układu oddechowego. Wynika to głównie z fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Duże znaczenie ma średnica włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 mikrometrów, przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, a włókna grube, o średnicy powyżej 5 mikrometrów, zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzotylu o dużej średnicy, mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, dostające się z powietrzem do pęcherzyków płucnych, o średnicy mniejszej od 3 mikrometrów. Według danych zawartych w publikacjach Światowej Organizacji Zdrowia, najważniejszą cechą determinującą zdolność włókien do wywołania nowotworów są ich fizyczne wymiary, czyli średnica poniżej 3 mikrometrów oraz długość powyżej 5 mikrometrów. Nie istnieją dowody, że jeden z typów azbestu niesie ze sobą większe ryzyko zachorowań niż inny, więc wszystkie typy azbestu traktowane są jako powodujące takie samo ryzyko raka płuc. Pomimo istnienia normatywów stężenia włókien azbestu w powietrzu, nie można określić dawki progowej pyłu dla rakotwórczego działania azbestu.

Pomiędzy pierwszym narażeniem a pojawieniem się objawów chorobowych związanych z ekspozycją na azbest najczęściej mija długi okres, co oznacza, że aktualnie wykrywane są skutki zdarzeń, które miały miejsce 20-40 lat temu. Główną patologią zawodową pracowników zakładów przetwarzających azbest jest azbestoza, czyli śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej. Włókna azbestowe mogą zalegać w tkance płucnej przez długi okres, a proces zwłóknieniowy może pojawić się po wielu latach od ustania narażenia. Pylica azbestowa może zwiększyć wystąpienie raka płuc i międzybłoniaka opłucnej lub otrzewnej. Rak płuc jest najbardziej powszechnym nowotworem złośliwym powodowanym przez azbest. Zagrożenie wystąpieniem raka płuc w badanych populacjach, zawodowo narażonych na pył azbestu wykazuje duże zróżnicowanie w zależności od typu włókna, technologii przetwórstwa, zawartości włókien respirabilnych w pyłe, średnicy, długości, kształtu włókna, stężenia pyłu, liczby lat pracy w warunkach natężenia i ogólnej dawki pyłu. Oba nowotwory, zarówno rak płuc, jak i międzybłoniak opłucnej, rozwijają się gwałtownie i charakteryzują się krótką przeżywalnością.

Dzięki wejściu w życie ustawy o zakazie stosowania wyrobów azbestowych, zniknęło największe źródło zakażenia pracowników narażonych na zetknięcie się z azbestem oraz wiążący się z tym możliwy uszczerbek na zdrowiu. Obecnie na ryzyko związane z kontaktem z wyrobami azbestowymi narażeni są przede wszystkim:

- pracownicy budowlani usuwający wyroby azbestowe z istniejących instalacji,
- pracownicy zakładów odpadowych, zajmujących się unieszkodliwianiem wyrobów zawierających azbest,
- osoby przebywające w pobliżu „dzikich wysypisk” oraz nieprawidłowo rekultywowanych składowisk wyrobów zawierających azbest,

- osoby korzystające lub żyjące w pobliżu użytkowanych wyrobów zawierających azbest, w sposób prowadzący do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym np. w wyniku korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,
- osoby przebywające w budynkach, gdzie powietrze ma stały kontakt z urządzeniami grzewczymi, wentylacyjnymi, klimatyzacyjnymi i izolacją zawierającą azbest.

7. Azbest w Gminie Miasta Gostynina

Od 26 lat obowiązuje ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, a od 24 lat wdrażany jest „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski – 2002-2032”. Nie udało się w pełni wdrożyć ustaleń tego Programu i rozporządzeń wydanych na podstawie ustawy o zakazie stosowania wyrobów azbestowych, o odpadach i Prawa ochrony środowiska. Pomimo obowiązywania od 18 lat „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w mieście Gostyninie w latach 2008-2032” nie zakończono inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, a co za tym idzie nie dokonano w pełni oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Gminny program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Gostynina był corocznie aktualizowany o dane pozyskane od właścicieli nieruchomości, na których wciąż znajdują się wyroby oraz od których zostały one już odebrane i poddane utylizacji.

Z informacji zawartych w Bazie Azbestowej (dostępnej pod adresem bazaazbestowa.gov.pl) według stanu na 31.01.2026 r. wynika, iż:

- na terenie województwa mazowieckiego znajduje się 1 773 318 Mg wyrobów zawierających azbest, unieszkodliwionych zostało 368 879 Mg wyrobów, zaś do unieszkodliwienia pozostało 1 404 437 Mg wyrobów, co daje ok. 21 % usuniętych wyrobów z terenu województwa mazowieckiego;
- na terenie powiatu gostynińskiego zinwentaryzowano 25 955 Mg wyrobów, z czego unieszkodliwionych zostało 4 631 Mg, zaś do unieszkodliwienia pozostało 21 324 Mg wyrobów, co daje ok. 18 % usuniętych wyrobów z terenu powiatu gostynińskiego;
- na terenie Gminy Miasta Gostynina znajduje się 1 002 Mg wyrobów, unieszkodliwionych zostało 423 Mg, zaś do unieszkodliwienia pozostało 579 Mg, co daje ok. 43 % usuniętych wyrobów.

Większość wyrobów zawierających azbest są to zadaszenia budynków mieszkalnych i gospodarczych w III stopniu oceny pilności usunięcia azbestu. Stan większości wyrobów można określić jako dość dobry. Wśród wyrobów zawierających azbest znajdują się również dwa obiekty liniowe – sieci wodociągowe.

Szczegółowa inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest stanowi [Załącznik](#) do niniejszego Programu. Inwentaryzacja zawiera wykaz nieruchomości, na których zostały

zgłoszone wyroby zawierające azbest, wykaz nieruchomości, z których wyroby zostały zutylizowane oraz informacje zbiorcze obrazujące tempo usuwania wyrobów zawierających azbest.

8. Obowiązki właściciela nieruchomości

Wyroby zawierające azbest, instalacje lub urządzenia zawierające azbest, drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest, rury azbestowo-cementowe oraz usunięte wyroby zawierające azbest powinny być inwentaryzowane poprzez sporządzenie spisu z natury. Wykorzystujący wyroby azbestowe powinien ująć wynik inwentaryzacji w „Informacji o wyrobach zawierających azbest”. Corocznie w terminie do 31 stycznia osoba fizyczna, nieprowadząca działalności gospodarczej, powinna przedłożyć wynik inwentaryzacji odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, a przedsiębiorcy i osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą – właściwemu marszałkowi województwa. Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, powinien przeprowadzać kontrole stanu wyrobów azbestowych w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów. Z przeprowadzonej kontroli okresowej powinna zostać sporządzona „Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”. Wyroby zakwalifikowane, na podstawie przeprowadzonej oceny, do usunięcia, powinny zostać usunięte, a wyroby niezakwalifikowane do usunięcia – winny być odpowiednio zabezpieczone. Po dokonaniu zabezpieczenia należy ponownie wykonać ocenę w ciągu 30 dni.

Instalacje lub urządzenia zawierające azbest, drogi użytkowane bez zabezpieczenia oraz pozostawione w ziemi, wyłączone z użytkowania, rury azbestowo-cementowe powinny zostać oznakowane. W przypadku braku możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest, oznakowanie powinno być umieszczone w widocznym miejscu, w każdym pomieszczeniu, w którym taka instalacja lub urządzenie się znajdują, dodając ostrzeżenie „Pomieszczenie zawiera azbest”. Oznakowanie rur azbestowo-cementowych umieszcza się na stałych elementach nadziemnych instalacji.

Rys. 2 Oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest, wysokość znaku powinna wynosić co najmniej 5 cm, a szerokość co najmniej 3 cm

9. Obowiązki jednostek samorządu terytorialnego

Jednostki samorządu terytorialnego powinny corocznie w terminie do 31 stycznia przedkładać marszałkowi województwa „Informacje o wyrobach zawierających azbest” sporządzone dla obiektów własnych, w których użytkowane są wyroby azbestowe. Jednostki samorządu terytorialnego powinny oznakować drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest na elementach pionowych na całym odcinku drogi, po każdym skrzyżowaniu z inną drogą. Drogi zabezpieczone nie podlegają oznakowaniu po potwierdzeniu braku emisji włókien azbestu z odpadów zawierających azbest wykorzystanych do utwardzenia drogi zabezpieczonej. W urzędzie gminy oraz na stronie internetowej urzędu powinna być ogólnie dostępna informacja o rozmieszczeniu dróg zabezpieczonych oraz dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest.

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta powinien przedkładać marszałkowi województwa do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy informację o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska w formie elektronicznej. Informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl. Rejestr ten jest prowadzony przez marszałków w formie elektronicznej przy użyciu systemu

teleinformatycznego. Prowadzenie rejestru umożliwia gromadzenie i przetwarzanie informacji na poziomie gminnym, powiatowym i wojewódzkim oraz graficzne przedstawienie tych informacji, w szczególności poprzez dokonywanie wizualizacji i analiz porównawczych. System zapewnia także aktualizację informacji dotyczących województw, powiatów, gmin, miejscowości i ulic zgodnie z rejestrem TERYT, bezpieczeństwo i ochronę zawartych w nim informacji.

10. Postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest podczas demontażu

Wykonawca prac, polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów i urządzeń budowlanych zobowiązany jest do:

- izolowania od otoczenia obszaru prac przez zastosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- odgrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem”; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: „Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem”;
- zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;
- stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu, przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;
- zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Po wykonaniu prac, o których mowa powyżej, wykonawca ma obowiązek złożenia właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest pisemnego

*Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Miasta Gostynina
z perspektywą do roku 2032*

oświadczenia o prawidłowości wykonywania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych. Oświadczenie przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat.

Wszelkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy prowadzić w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz zapewniający zminimalizowanie pylenia poprzez:

- nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas podczas pracy,
- demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe;
- odspajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza.

Wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu. Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest odbywa się w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska. Odpady można przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów.

11. Źródła finansowania

Program usuwania azbestu dla Gminy Miasta Gostynina stanowi istotny dokument w procesie pozyskiwania środków finansowania działań związanych z oczyszczeniem terenu z wyrobów zawierających azbest. Proces usuwania azbestu jest złożony i wymaga zastosowania określonych procedur, które zakładają znaczne nakłady finansowe. Dlatego bardzo ważne jest pozyskiwanie jak najszerszego wsparcia finansowego w celu usuwania wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz sukcesywnej kontroli i oceny zanieczyszczenia środowiska azbestem.

Koszty zabezpieczenia oraz, w dalszej kolejności, usuwania wyrobów zawierających azbest ciążą na właścicielu nieruchomości, na terenie którego się znajdują. W niniejszym Programie przyjmuje się, że usuwanie wyrobów zawierających azbest przez mieszkańców odbywać się będzie przy wsparciu finansowym Gminy. Będzie ono dotyczyć demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Gmina może pozyskiwać dofinansowanie na realizację zadania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, bądź innych dostępnych źródeł finansowania.